

Toelichting NBA op het consultatiedocument *Accountancy*

1. Inleiding

Het Ministerie van Financiën consulteert in overleg met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) een aantal beleidsvraagstukken over accountancy. De uitkomsten van deze consultatie zullen worden meegenomen in de definitieve standpuntbepaling van Nederland over de voorstellen van de Europese Commissie.

Sinds het uitbreken van de kredietcrisis is er een brede discussie ontstaan over de rol van accountants en de waarde van de accountantsverklaring. Dit heeft geleid tot verschillende initiatieven en visiedocumenten van onder meer de NBA, de AFM, het Ministerie van Financiën, de Tweede Kamer en de Europese Commissie om de onafhankelijkheid en de kwaliteit van de accountant te vergroten.

De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) acht een fundamentele discussie over de rol van de accountant in Nederland en Europa van wezenlijk belang voor het vergroten van het vertrouwen in het functioneren van financiële markten, en, in het verlengde daarvan, de ontwikkeling van het accountantsberoep. De consultatie van het ministerie is mede bepalend voor toekomstige wet- en regelgeving en vormt daarmee een essentieel onderdeel van dit maatschappelijk debat. De NBA raadt alle belanghebbende partijen dan ook van harte aan te reageren op de gestelde vragen.

De NBA wil hierbij vanuit haar publiekrechtelijke verantwoordelijkheid enkele specifieke opmerkingen plaatsen.

2. MKB ontzien

Het huidige debat raakt het accountantsberoep in brede zin. Dit brengt het risico met zich mee dat voorgestelde maatregelen veel verder reiken dan de oorspronkelijk geconstateerde probleemgebieden.

De algemene opinie is dat de oorzaken van de kredietcrisis in eerste instantie moeten worden gezocht in het functioneren van de financiële sector. De kritiek op het accountantsberoep heeft zich daarbij vooral toegespitst op de afgegeven verklaringen bij een aantal financiële instellingen en meer specifiek de systeembanken. Eventuele maatregelen zouden in de visie van de NBA dan ook proportioneel moeten zijn en niet onnodig het MKB mogen raken. Dit is temeer van betekenis gezien het beperktere publieke belang van de meeste MKB-ondernemingen.

Hoewel eurocommissaris Barnier dit uitgangspunt herhaaldelijk heeft onderstreept, lijkt dit in zijn uiteindelijke voorstellen van de Europese Commissie anders uit te pakken. De forse lastenverzwaring, voortvloeiend uit de aangescherpte wet- en regelgeving, heeft betrekking op alle wettelijke controles, en raakt daarmee veel MKB-ondernemingen. Voorts worden in de voorstellen van de Europese Commissie de vrijwillige controles onder wettelijk toezicht (in

Nederland de AFM) geplaatst. Het onderscheid tussen OOB's (en in striktere zin de financiële instellingen resp. systeembanken) enerzijds en het MKB anderzijds komt op veel plaatsen terug in het consultatiedocument (o.a. bij samenloop van diensten en verplichte roulatie).

De NBA vraagt aandacht voor de potentiële lastenverzwaring voor het MKB en attendeert haar leden met nadruk op de vragen die betrekking hebben op de MKB-sector .

3. Versterken van onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant mag niet ter discussie staan. Bedreigingen voor de onafhankelijkheid moeten worden weggenomen, of ze nu feitelijk zijn of worden gepercipieerd. De NBA stelt om die reden een aanscherping van de onafhankelijkheidsregels voor. Dit betreft een samenhangend pakket van maatregelen, bestaande uit

1. het als materieel opdrachtgever van de externe accountant laten fungeren van de (audit commissie van de) raad van commissarissen
2. het voorafgaand goedkeuren door de (audit commissie van de) raad van commissarissen van alle controle- en adviesopdrachten
3. een verbod op commerciële prikkels bij wettelijke controles
4. een uitbreiding van de lijst van verboden diensten conform het meest strenge regime in de wereld (de Amerikaanse regels, gedefinieerd in US GAAS)
5. een beperking van de adviesdiensten tot een maximum van 30% van het totale honorarium

Combinatie van controle en advies

Met betrekking tot het verstrekken van andere diensten naast de wettelijke controle is de NBA voorstander van meer strikte en eenduidige regelgeving. Dit komt onder andere tot uitdrukking in een uitbreiding van de verboden diensten, conform de in het consultatiedocument opgenomen lijst (bijlage II).

Ten aanzien van toegestane diensten hanteert de NBA een indeling die aansluit op de internationale regelgeving, dit vanwege het internationale karakter van de meeste OOB's. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds controles¹ en controlegerelateerde² diensten en anderzijds overige (advies)diensten. Controle en controlegerelateerde werkzaamheden zouden moeten worden toegestaan omdat ze simpelweg de kernactiviteiten van de controlerend accountant vormen. Dit sluit overigens goed aan op de definities die het consultatiedocument hanteert (par. 1.2 en bijlage I).

¹ Controles zijn controlewerkzaamheden die leiden tot een oordeel van de accountant, geformuleerd in een verklaring aan of in opdracht van toezichthouders, commissarissen van de controlecliënt, aandeelhouders en derden.

² Controlegerelateerde diensten zijn specifiek afgesproken controlewerkzaamheden ('procedures of an audit nature'), die leiden tot een feitelijke rapportage over de bevindingen aan of in opdracht van toezichthouders, commissarissen van de controlecliënt, aandeelhouders en derden.

De categorie adviesdiensten, zou volgens de NBA beperkt moeten worden tot een maximum van 30 % van het totale honorarium. Deze laatste maatregel (die verder gaat dan de US-regelgeving) is bedoeld om vooral ook de perceptie van afhankelijkheid te vermijden.

In bijlage III bevindt zich aantal adviesdiensten waarop de voorgestelde beperking van toepassing zou moeten zijn. In deze bijlage zijn echter ook controle- en controlegerelateerde diensten geplaatst, namelijk de wettelijk verplichte 'overige' verklaringen en het feitenonderzoek (in vaktermen 'specifiek overeengekomen werkzaamheden') die volgens de NBA geen onafhankelijkheidsrisico's met zich meebrengen en om die reden toegestaan zouden moeten zijn.

De NBA vraagt aandacht voor de verschillende typen dienstverlening in bijlage III en attendeert haar leden met nadruk op vraag 6 die hier betrekking op heeft.

4. Consultaties in het kader van het Plan van Aanpak

In overleg met het ministerie van Financien zijn twee NBA-adviesrapporten, die voortvloeien uit het Plan van Aanpak, verwerkt in de consultatie. Het betreft hier de volgende adviesrapporten:

- **De Raad van Commissarissen als opdrachtgever van de accountant**
(consultatiedocument: par. 1.5 De selectie en aansturing van de externe accountant, vragen 21 t/m 23)
- **Verbreding poortwachtersfunctie, meer zekerheid bij meer informatieve rapportages**
(consultatiedocument: par. 2.3 Informatiebehoefte van de gebruiker, vragen 31 t/m 39)

De rapporten bieden een belangrijke bijdrage aan het publieke debat rond het accountantsberoep³ en zijn daarom opgenomen in de consultatie. Tevens worden hierdoor parallelle consultaties vermeden. De NBA zal op basis van de reacties vervolgcacties bepalen.

De NBA beveelt met name partijen buiten het accountantsberoep aan om hun commentaar op beide NBA-adviesrapporten kenbaar te maken in de consultatie van het ministerie van Financiën.

³ De Monitoring Commissie Corporate Governance heeft in haar recente evaluatie het adviesrapport over de Raad van Commissarissen als 'best practice' aangemerkt.